

ŠTEVILKA
L E T O IX.
TRST 1982-83

2

DOTIFAG

GALEB

LIST ZA MLADINO

Izhaja mesečno • Izdajatelj in odgovorni urednik je Ivan Grbec • Ureja ga uredniški odbor • Tiska tiskarna »Graphis« v Trstu, ul. Sv. Frančiška 20
Naslovno stran je napravil R. Hlavaty

VSEBINA

Neža Maurer: Spet smo doma	25
Fran Roš: Gozdni mož Zelenec	26
Ludovika Kalan: Viharnik	28
Tone Seliškar: Dva junaka	29
Ciril Murnik: V deželi kač	31
Gustav Strniša: Veverice	32
R. Kragelj: Na valovih pragozdne reke	35
Stana Vinšek: Mala Ljudmila	39
Danilo Gorinšek: Butec-nadutec	40
S. Š.: Sveti Miklavž	41
Stana Vinšek: Kdor zna - naj konča!	42
Miro P.: Muhov grad	43
Gustav Strniša: Mi lovimo sonček	44
Vladimir Kodrič: Buči, buči morje Adrijansko	45
Danilo Gorinšek: Balonček	47
Naši mladi dopisniki	48

NEŽA MAURER

Ilustriral: ROBERT HLAVATY

SPET SMO DOMA

V domača gnezda
so nas privedli jesenski vetrovi.
Spet so nas polni
sadni vrtovi,
okna in vrata
in tam preko ceste
rjavkasta trata.

Ob ozkem kanalu
v papirnate ladje
Peter tovari tople pozdrave,
da jih odpošlje
prijatelju morju,
ki se vse leto
z njim je igralo.

Marko pa skrbno
zmaja sestavlja,
želje nanj veže, pozdrave in upe,
da se na zimo
spet vrne v planine,
da se nasmuča,
naskače, navriska.

Minka pa šiva obleko za punčko —
topel plašček, copate in kapo,
da jo zavije, da jo ogreje,
ko s hladno sapo
čez morje zaveje
jesen.

V torbah pa zvezki
lepi in novi
in knjige in svinčniki, mehke radirke
to se učimo!
Prihodnje počitnice,
ko se zbudimo
prvo jutro na morski obali
ali v planinah,
bodo valovi in temni gozdovi
zašepetali: »Čast učenosti!
Klanjamo se!«

FRAN ROŠ

Ilustriral: LEON KOPORC

Gozdni mož ZELENEC

Komaj se je zdanilo, že je Boltin nenaspan in osoren stopil iz hiše in z gromkim glasom sklical hlapce.

Kmalu nato je vodil štiri svoje hlapce pod Smrekovec. S seboj so nosili sekire, vreče, dolgo vrv in sveče. Začudeni so se spogledali, ko jim je gospodar velel, naj stopajo še više v hrib skozi gosto drevje in grmičje, kjer ni bilo nobene poti.

Šele blizu vrha so obstali. Tam je Boltin stikal med goščavo, dokler ni odkril le malo izhojene stezice. Vodila je ob sivi skali k široki luknji, ki se je poševno odpirala v notranjost hriba. Pred njo se je sklonil in je nekaj časa poslušal. Nato je tiho rekel hlapcem:

»Ni dvoma, da tukaj stanuje gozdni mož Zelenec. Slaboten in boječ je, nikomur še ni nič žalega storil. Sam mi je sinoči povedal, da ga danes ne bo doma. Iz luknje ni glasu.

Doma je morda le njegov sin, ki je še otrok. Pravijo, da ima neizmerne zaklade skrite v tem hribu. Gozd tukaj pa je moj in zato tudi vse, kar je pod njim, ali ne? Ker pa hočem gozd posekati, moram vsiljivca pravočasno pregnati od tod. Nobene pravice nima do moje zemlje. Od bogastva, ki ga najdemo v Zelenčevi jami, prejme tudi vsakdo izmed vas svoj delež. Tega vam nikoli ne bo žal. Samo molčati morate o vsem tem!«

Hlapci so strme odpirali oči in usta, ko so poslušali gospodarja. Izprva mu niso hoteli slediti in pomagati pri nasilnem dejanju, pa tudi strah jih je bilo neznanih skrivnosti. Končno jih je Boltin z ostrimi besedami prisilil k poslušnosti. Prižgati so morali sveče.

Na deblo stare smreke pred vhodom v jamo so privezali dolgo vrv.

Z njo so opasali najmočnejšega hlapca, ki je nato sklonjen zlezal v duplino. Njemu je sledil gospodar s puško v roki. Spremljala sta ga dva hlapca, četrtega pa so pustili pred vhodom na straži. Hlapci so bili oboroženi s sekirami in vreče so nosili s seboj, da jih napolnijo s plenom. Vsem je zastajal dih.

Rov se je nenadoma okrenil navpično navzdol in zdaj so morali lesti po leseni lestvi. Kmalu je hodnik zavil spet vodoravno tja v ono stran, kjer se je hrib nižal v dolino.

Le počasi so se plazili po nizkem in ozkem podzemeljskem rovu, ki so si ga razsvetljevali s plapolajočimi svečami. Kaj pa, če je Zelenec doma in se bo branil? Morda poruši strop nad njimi in jih zasuje z zemljo in kamenjem? Toda najgloblja tišina se je širila povsod.

Hodnik se je zasukal vstran in se povečal v obsežen prostor. Tri okenca, izdolbena v steno, so semkaj puščala nekoliko zraka in svetlobe iz gozdne goščave. S stropa je visela medlo brleča svetilka.

Prvemu hlapcu je zmanjkalo vrvi in ni mogel več dalje. V tem hipu pa so se ustavili tudi že vsi ostali.

Boltin je dvignil gorečo svečo. Njena luč je oblila prostor.

V kotu je stala postelja in na njej je ležalo drobno, prečudno bitje. Le njegovo glavico z mehкими zelenimi kodri je bilo videti izpod kratke odeje. Nežni obraz se mu je v spanju smehljal. Na mizici ob postelji je stala skleda z orehi, lešniki in suhi mi sadnimi krlji. Na stolčku je visela zelena otrokova obleka.

Boltin je zašepetal:

»Ne bojte se! To je mali Zelenčev sinček. Zelenca torej ni doma in se ne vrne pred nočjo. V nekih daljnih hribih koplje rove za svoje novo bi-

vališče, da se tjakaj preseli. Le brž preglejmo vse prostore! Gotovo najdemo kje skrivna vratca do Zelenčevih zakladov.«

Gledali in tipali so po skalnih in prstenih stenah, a dolgo časa zaman. Slednjič je Boltin polglasno zaklical:

»Hej! Tukaj v tleh ob postelji vidim velik, ploščat kamen. Dvignimo ga! Nemara je tu vhod k zakladom. Toda postelja stoji z eno nogo na tem kamnu. Zato moramo najprej premakniti posteljo, čeprav pri tem prebudimo Zelenčka.«

Tako so poizkusili storiti. Toda v trenutku, ko se je Boltin dotaknil postelje z otrokom, je nad njo iz nekakšne zidne line zasikalo in zažvižgalo kakor silen veter.

Vsi so se ozrli kvišku in v blaznem strahu so jim otrpnili udi. Iz rok so jim popadale sekire, vreče in tudi sveče, ki so na tleh ugasnile. Boltin je izpustil puško. Sprožila se je in strel iz nje je oplazil njegovo koleno. Strahoten odmev je pretresel skrivnostni prostor.

Vroča groza jih je vse zajela.

Iz line nad njimi so se povzpele tri velike bele, gladke kače. Preteče so jim žarele izbuljene oči, migljali so jim tanki, razcepljeni jezički v zevajočih žrelih.

Na postelji se je prebudil Zelenček. Razprostrl je ročice in zaklical z nežnim, jokajočim glasom:

»Očka!«

Boltin je roko potegnil s postelje, a bilo je prepozno. Vanj so se pognale vse tri kače. Ovile so se okrog njega z vso močjo svojih dolgih, debelih teles. Kakor zvezan se je zgrudil k tlom v strašnem objemu, iz katerega ni bilo rešitve.

Polni divje groze so hlapci pobegnili nazaj skozi temne rove. Vrv jim je pomagala najti izhod. S tresočimi se nogami so drveli po hribu navzdol. Goščava jih niti za hip ni mogla ustaviti. Šele ko so hudo razpraskani dospeli do Boltinove domačije, so mogli ganiti z jeziki. Jecljaje

LUDOVICA KALAN

Ilustrirala: AURORA BIRSA

Viharnik

Na vrhu zapuščene gore oklepam krčevito se čeri, skoz veje tulijo viharji, megle ovijajo me s pajčolani, a v jasnih dneh planinsko sonce žge, da ves medlim, od žeje se sušim, na koreninah sončijo se gadi. Plazovi so spomladi podrli in odnesli brate bore. Ostal sem sam, izmučen, pohabljen, zgrbljen, sključen. Ne klonim, kljubujem. Preživel sem neviht nemalo, umrl bom le, ko plaz utrga skalo.

so pripovedovali o kruti usodi, ki je doletela njihovega gospodarja, še večeraj tako zelo mogočnega. O njegovi smrti niso dvomili. Sami so pač imeli srečo, da so se živi vrnili.

(Dalje)

TONE SELIŠKAR

Nekoč, ni še dolgo od tega, sta se srečala v morju morski pes in delfin. Morski pes je krvoločna zverina od repa do glave. Kar je v džungli tigar, to je v morju morski pes. Zato je bil delfin oprezen, kajti morskemu psu je vsak enako dober, znanec ali tujec.

»Le bliže, le bliže, delfinček!« je nagovoril morski pes delfina. »Nič se ne boj, pravkar sem tvojega brata pogoltnil, zato sem sit in dobre volje.«

»No, pa dober dan, morski pes!« je dejal delfin, ki ni nič kaj zaupal njegovi prijaznosti. »Kaj boš lepega povedal? Sicer pa, če misliš, da se te bojim, se motiš!«

»Torej misliš, da si bolj pogumen kot jaz?« ga je vprašal morski pes.

»Vsekakor!« je odvrnil delfin.

»Jaz pa dvomim, hudo dvomim!« è morski pes.

»Če je tako, pojdiva vprašat hobotnico!« je predlagal delfin. »Ta bo razsodila, kdo je večji junak. Velja?«

»Velja! A kje tiči ta morska čarovnica?« je vprašal morski pes.

»Vidiš ga na dnu, hlapa, raka, vi-teza morskih globin? Ta nama bo pokazal njeno domovanje,« je razložil delfin.

Delfin in morski pes sta se potopila do dna in mogočni rak toliko, da ni od strahu omedlel.

»Le brez skrbi, plemeniti vitez!« mu je dejal delfin. »Vidiš, z mor-

Ilustriral: ROBERT HLAVATY

skim psom se prepirava, kdo od naju je bolj pogumen. Lepo te prosiva, pokaži nama luknjo stare hobotnice. Stara je modra in bo razsodila.«

»Z veseljem vaju popeljem k hobotnici, vrta gospoda, kar za menoj!« je dejal rak in od strani oprezno opazoval morskega psa, ker je vedel, do kam sega njegova požrešnost.

V globoki luknji je ležala stara, zgubana hobotnica. Iz luknje ji je viselo le nekaj ostudnih lovč in njene velike črne in hudobne oči so ji štrlele iz glave. Poleg svoje hudobije je bila tudi zelo zvita in prebitavci morskih globin so se je bali.

»Moj poklon, botra!« jo je pozdravil rak iz precejšnje daljave. »Ta dva gospoda bi rada slišala tvojo razsodbo. Sprla sta se zaradi poguma.«

»No, naj pove morski pes, zakaj si lasti prvo mesto!« je dejala hobotnica in potegnila tudi svoje lovke v luknjo.

»Jaz se nikogar ne bojim, tudi človeka sem že razsekal!« se je pohvalil morski pes in odprl svoj gobec, da so se zablistali mesarski zobje.

»Jaz skočim iz vode in se torej ne bojim ne zraka ne sonca!« se je

pobahal delfin. »No, kdo od naju je torej pogumnejši?«

Stara zgubančena hobotnica, ki je svoje velike črne in hudobne oči namakala v morski vodi, je premeteno požmrknila in dejala:

»Slava vama, junaka, a gorje vama, bedaka!«

Le stara, izkušena hobotnica je opazila senco ribiškega čolna, ki je počasi drsel po morski gladini.

»Jaz bedak?« je zarjul morski pes. »Primojduši, ali si upaš požreti tistole reč, ki se zdajle spušča v globino.«

Vsi so se ozrli v tisto smer in res so zagledali na koncu vrvi bingljati star, preluknjan čevljev.

»Pazi se!« je mislil zavpiti rak, pa se je premislil, češ, kaj bom mešal to stvar, ki me nič ne briga.

»Malenkost!« je zarentačil užaljeni morski pes, se pogal proti čev-

lju, odprl gobec in ga pogoltnil. Toda močna, ostra železna kljuka, skrita v čevlju, se mu je zapičila v goltanec in ga potegnila kvišku. Morski pes se je divje premetaval, bil z repom, da se je voda penila daleč naokrog, toda že so ga ribiči poteg-

nili v čoln in ga pokončali s sekuro.

»Hahaha, hohoho!« se je hahljala hobotnica. »Sta videla, kam ga je prignal njegov pogum?«

»Prav mu je, trapežu! Tako je bil prevzeten, da mi je že presedal!« je dejal delfin. »Čevelj gre žreti, kaj takšnega! To ti je pogum! Sem pa že jaz bolj drzen!«

»Če si res takšen, ti sončni skakalec, pa skoči čez tistole mrežo, ki so jo ribiči pravkar razpeli!« ga je hujskala hobotnica in se mu škodoželjno posmihala.

»Nikar!« je mislil zavpiti rak, pa se je premislil, češ: saj se mene ne tiče.

»Čez tistole mrežico? Da bi si ne upal? Meni tako poješ?« je vzkliknil delfin in se pogal iz vode lko puščica. Res ga je obsijalo zlato sonce, toda mreža je bila preširoka, padel je vanjo in ribiči so ga pobili z vesli, ker jim je mrežo raztrgal.

»Hahaha, hohoho!« se je smejala hobotnica in pomolila glavo iz luknje, da bi bolje videla nesrečo drugoga.

Rak pa, ki je čakal samo na to, ji je s svojimi velikimi kleščami preščipnil srce, jo potegnil v svojo luknjo in se je mastil s hobotnico dokaj časa.

In kaj potem? Nič! Od vsega tega je ostala le modrost, ki velja za vse, ki se napihujejo.

CIRIL MURNIK

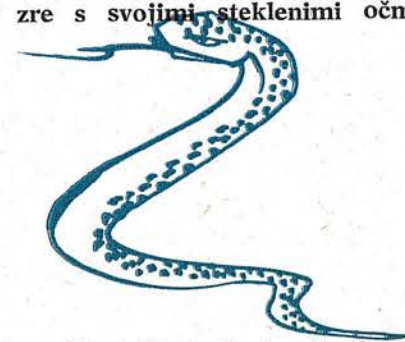
V deželi kač

Afrika slovi po strupenih kačah, na katere smo naleteli na vsakem koraku, vendar sem imel vedno vtis, da so se kače bolj bale nas, kot mi njih.

V Kindiji (Gvineja) imajo svetovno znano farmo najbolj strupenih kač Afrike, katerim odvzemajo tedensko strup in ga pošiljajo v razne evropske zavode za proizvodnjo serumov proti kačjemu pikam, deloma pa ga tudi vbrizgajo opicam na farmi sami in takšne opice s posebnimi letali tudi pošiljajo v Evropo.

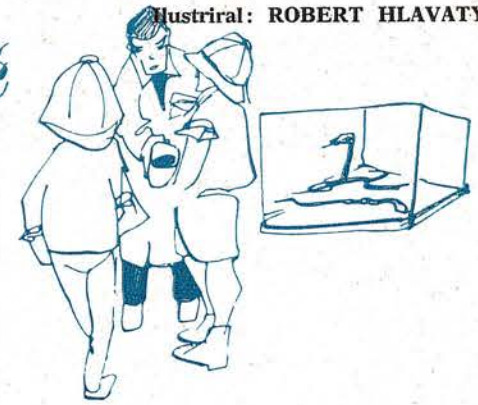
Do Kindije smo drveli s 130 km na uro po lepi, gladki asfaltirani cesti. Farma leži v mirni dolinici.

Star kačar nas je popeljal med svoje kače. V dobro z mrežami zavarovanih kletkah počivajo in nas hladno motrijo največje strupenjače. Zelena vitka mamba nas nepremično zre s svojimi steklenimi očmi.

Najmanjši dotik in že je siknila, da bi nas dosegla. Vsak njen pik v žilo pomeni le nekaj minut življenja. Zato ji pravijo domačini »kača minute«. Nič boljša ni njena sestra siva mamba. Razdražene kobre so dvigale svoje ploščate glave, ki so se napihovale in dobivale velikost pesti. Iz krvoločnega žrela je sikal razcepljeni jezik.

Illustriral: ROBERT HLAVATY

Nekatere kletke so bile zasteklene in so bile videti, kot da bi bile opljuvane. Za steklom so bile namreč razburjljive pljuvalke. Iz žrela brizgajo strupeno slino in merijo z njo človeku v oko. Zato smo na svojih pohodih morali vedno nositi očala.

Mlad španski zdravnik, ki odvzema kačam strup, nam je pokazal hrano, ki je bila namenjena kačam v ujetništvu. Vendar nobena od njih ne pokuši niti grizljaja. Tako vsaka kača pogine zaradi lakote.

Bolj prijetno nam je bilo pri srcu, ko smo si ogledovali kletke s šimpanzi, ki so uganjali svoje norčije. Le eden od njih je bil izjema. Ko nas je zagledal, se je razburil in začel pobirati pesek, ki ga je imel v kletki, in ga metati v nas. To je bil stari Yaya, ki je živel 16 let pri neki francoski družini. Sedaj je ostal sam, začel je sovražiti svet in ljudi. Zaradi svoje osamljenosti je zblaznel.

Kljub takim množinam kač v Afriki se jim domačini znajo dobro izogibati. Uničevanje kač v tropskih krajih pa ostaja problem, ki ga bo težko rešiti. Odkritje seruma proti kačjemu pikam je le majhen delček tega problema, ki ga skuša človek reševati.

VEVERICE

Mati veevrica je živela s svojo družinico v senčnatem gozdu, ki se je razširjal za krasnim parkom. Starka je o njem svojim mladičkom večkrat pripovedovala.

Veveričke so se najbolj veselile, kadar jim je mamica pripovedovala o njihovi bogati tetki, ki je stanovala v parku. Ljudje so jim na visokem javoru postavili majhno leseno hišico, kjer prebiva kakor kaka kraljična. Iz njenega gradička je lep razgled po vsem listnatem kraljestvu. Ona pa ponosno posedla pred okroglim vhodom, gleda svet, si gladi brke in zoblja sladke orehe, ki rastejo za parkom. Ta park je zelo rodovit! Na eni strani ga meji reka. Ob nji pa rastejo leske s svojimi drobnimi slastnimi sadeži. Na koncu parka se dviga lep gradiček, tik pred njim se pa šopiri košato orehovo drevo. Oj, koliko orehov zraste na njem vsako leto! Nihče bi jih ne mogel prešteti, pa če bi bil še tako učen. Pa še nekaj je tam v bližini: kostanj, slasten domači kostanj, ki je tako dober, da se vsakemu pocede sline, samo če se spomni nanj.

Teta Veverela, ki stanuje v parku, je kar nekam gosposka. Češarka se niti ne dotakne, tako izbirična je. No, saj ni čudno, če ima pa kar na pretek drugih poslastic!

Nekega dne se je pa mama veevrica spomnila:

»Danes pojdemo obiskat našo tetko!«

V gnezdu je kar završalo. Živalce so od samega veselja kar poskakovale.

Očka Veverič pa ni bil posebno navdušen za ta izlet. Godrnjal je in se jezil na svojo staro, da si vedno kaj izmisli, samo da jo lahko pobriše z doma. Skoraj sprla sta se za voljo tega. No, naposled se je vendarle pomiril. Tetka se mu je namreč nekaj zamerila, ker mu je očitala pri zadnjem obisku, da je pravi gozdni neotesanec, stopil ji je po nesreči na nogo.

Veverice so odšle. Veselo so švigale po mahoviti hosti, med njimi je pa brzela skrbna mamica in pazila, da se jim ne bi pripetila kaka nezgoda, saj je v hosti dovolj nevarnosti.

Gozd je bil zelo prostran. Dolgo so že bile na poti, ko je mahoma obstala najmlajša, ki je švigala spre-daj, in zavpila:

»Joj! Kako krasna in vitka gospa nam prihaja naproti! Ogrnjena je v kožuh kostanjeve barve, po grlu ima pa svetlo rumeno liso! Kaj takega še nisem videla!«

Ko je Veverulja to zaslišala, se je kar stresla in zacvilila:

»Kuna! Kuna! Strašna kuna zlati-ca se nam bliža. Naše življenje je v veliki nevarnosti! Takoj pojdite vse za menoj!«

Veverulja je čepela na visoki jelki ob poti. Mladički so se urno pognali za njo. Nepremično so občepeli med gostim vejevjem in trepetaje čakali, kaj se bo zgodilo. Srčeca so jim pa tako utripala, da se jim je zdelo, da jih bo to udarjanje izdalo.

Kuna jih ni opazila. Počasi je stopala po mehkem mahu in se rado-

vedno ozirala naokoli. Najbrž je bila lačna in si je iskala nekaj za pod zob, ali pa je pazila na skrite sovražnike, saj je imela slabo vest.

Kmalu je bila mimo in izginila v gošči.

Veveričke so takoj hotele poskakati na tla, pa jim je skrbna mati zabranila. Najprej je sama skočila gledat, kam je odšla krvoločna sovražnica. Opazila je, da je že daleč proč in se sladka s ptičjimi jajčeci, ki jih je naropala v nekem grmovju.

Veverulja se je oddahnila in komaj slišno zacvilila. Mladički so bili takoj pri nji. Napotili so se dalje in srečno dospeli do parka.

Starka je veselo vzkliknila:

»Tu se pa ne bojte nikogar! Kar brezskrbno pojdimo naprej!«

Da se jim ni treba bati, pa veverice niso in niso mogle verjeti. Pa jim je mati pojasnila:

»Ta park je pod okriljem ljudi, ki skrbje za živali v njem. Nihče se ne sme dotakniti nobene! Kune pa tu

sploh ne bo, saj smo preblizu človeških bivališč!«

Na klopci so se igrali otroci.

»Veverice! Veverice!« krikne majhen deček.

Otroci jih zagledajo in prično vzdohčeni ploskati. Starka se jih pa nič ne boji. Kar približa se jim z mladički vred in se postavi na zadnji nožici. Otroci se smejejo in se prično z njimi igrati.

Naenkrat pomigne mamica z repkom in jih opozori:

»Posloviti se moramo!«

Veverice odhite, otroci jim pa mahajo z ročicami v slovo.

Srečno so kmalu dospeli do tete Veverele. Kako lepo rejena je bila! Odvedla jih je v svojo shrambo in dejala:

»Rada vas imam, zato vam dovolim, da se nasitite po mili volji! Pazite pa, da vas ne zapelje požrešnost in mi ne zbolite! Vaša mamica bi se mi lepo zahvalila!«

Sonce je že zahajalo, ko so se vračali nasičeni domov. Tetka jih je nekoliko pospremila in se potem poslovila.

»Vrnemo se pa po drugi poti!« je omenila mamica in šli so. Sredi gozda so opazili prijazno belo hišico. Najmlajša se je preobjedla orehov in je kar zaostajala.

Pa je prihitel po poti deček, druge so hitele dalje, ona je pa le počasi šla za njimi. Deček jo je dohitel in jo vzel v naročje ter veselo besedičil:

»Očka nam je obljubil drugo večerico, ker nam je stara poginila. Boš pa kar ti ostala pri nas, saj ti ne bo hudega!«

Odnesel je mladičko in jo dal v prostorno kletko, ki jo je postavil na klop pred hišo.

Veverička je zaplakala, ko je slišala dečkove besede. Mamica pa je bila huda in žalostna, da bi najmlajšo kar stresla za uhlje, če bi jo imele poleg sebe:

»Ali vas ni teta dovolj svarila. Pozrešnost je moja najmlajšo kaznovala! Zapustiti je pa le ne smemo!

Otrok je še in moja hčerka,« je zartarnala mati.

Tudi druge veveričke so zaplakale. »Rešila jo bom, počakajte tu na visoki lipi,« je ukazala starka in odhitela proti hišici.

Na klopci je sedel deček in poleg njega dve deklici. Vsi trije so opazovali ujeto veverico. Ko so zagledali njeno mamico, so se razveselili in kar poskočili:

»Še ena veverica!«

»Ta se pa nič ne boji, se je vzdostil deček, ker mu je starka skočila na ramo. Pričel jo je gladiti. Pa je ena izmed deklic zavpila:

»Očka gre! Očka gre!«

Deček je z veverico na rami pozdravil očeta. Niti opazil ni, da mu je zdrknila na tla, skočila h kletki in jo s šapico odprla ter s hčerko pobegnila.

Otroci so kar zazijali, ko so opazili, kako obe veverici bežita. Očka se je pa smejal:

»Pustite ju, naj svobodno živita! Ona, ki je poginila, ni sama hotela nikamor! Živali ne smemo siliti v suženjstvo!«

Piše: RADO KRAGELJ

Ilustrira: SAVO SOVRE

NA VALOVH PRAGOZDNE REKE

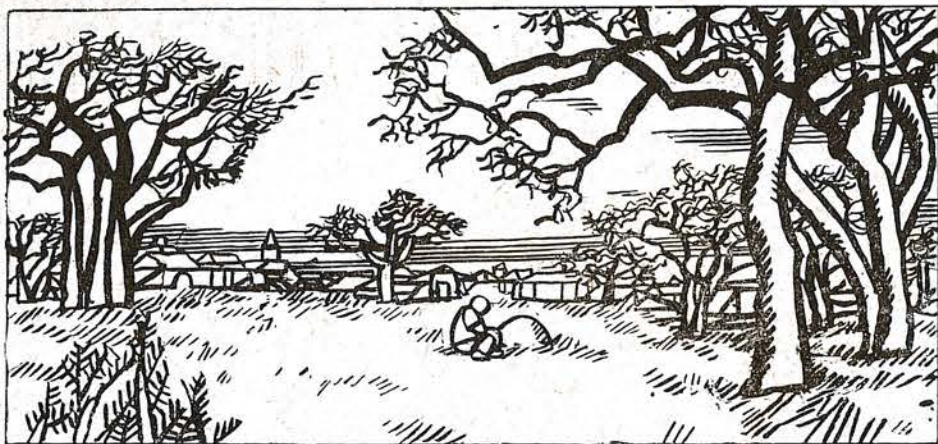
12. Kolombve ni mogel na lastnih nogah zapustiti policijske palače. Sedar sam pa je bil prešibak, da bi ga odnesel do doma. Usmilil se ga je stari sivi črnc, sluga na policiji, in mu zvečer, ko je bilo njegove službe konec, pomagal odnesti pretepenega očeta v njuno barako.

13. »Treba bi bilo poklicati zdravnika,« je rekel starec, ko sta položila očeta na njegovo ležišče, — »pa saj nimaš denarja, da bi ga plačal, kaj?« Sedar je odkimal: »Nimam.« Starec je zamrmral: »Saj sem vedel.« Potem nista rekla ničesar več, ko sta sedela ob nezavestnem.

14. In sedela sta vso noč. Kolombve se ni prebudil iz blodnega sna; včasih je zaradi bolečin tiho zastokal pa spet onemel in mali prostor je napolnjevalo njegovo sunkovito, bolno dihanje. Še preden se je zdnilo, je prenehalo tudi to: Sedarjev oče je umrl. Krvava pena na ustih se mu

je umirila, krči izmučenega telesa so pustili. Starec mu je molče zatislil oči. »Pohitiva, če zamudim na delu, bom tepen...« je rekel potem. Zavila sta mrtvega Kolombva v njegovo odejo in ga odnesla skozi prebujajoče se mesto do reke, iz katere so se dvigale meglice.

15. Ko sta nasula nizko gomilo na Kolombvov grob, se je starec poslovil od Sedarja in se naglo vrnil v mesto. Sedar je ostal sam. Jutranji mraz ga je žgal skozi tenko srjajo in kratke hlače, pa ga ni čutil. Sonce se je dvignilo in zrastle v polдне, pa sploh ni vedel za vročino.

Ves dan je Sedar sedel ob grobu svojega očeta. Kako se je vse to zgodilo? Pa tako naglo, nenadoma? Beli fant Pedro z ukradenim avtomobilom, policija, ki je zgrabila nedolžnega očeta in ga izpustila na smrt pretepenega... Kaj naj stori zdaj, kam naj gre, ko očeta ni več?

18. Teden dni je Sedar taval po mestu in iskal dela. Pa kdo le ima delo za črnega dečka: za prenašanje tovorov v skladiščih je prešibak, obrti ne zna nobene... Tu in tam je izprosil pest sadežev in vrč vode, da si je za silo potešil lakoto, od katere je bil že ves omotičen.

19. Nazadnje je po sreči dobil mesto strežaja v hotelu za bele ljudi. Vlačil je težko prtljago po stopnicah, tekal in izpolnjeval ukaze gostov. Zaslužil ni skoraj nič: ko mu je gospodar odtrgal od plače za »hrano in stanovanje«, kakor je rekel, mu je ostalo le še nekaj drobiža.

16. Mati? Nikoli je ni poznal, umrla je takrat, ko se je on rodil. Sorodniki? Morebiti jih ima kje, očetove ali materine, ampak Sedar ni vedel zanje. Znanci? Sosedeje v ulici, da, to so bili njegovi znanci, ampak vsi so še sami sebe komaj preživljali, kaj bi še z njimi!

17. Zbegan je Sedar pod večer zapustil očetov grob in odšel v mesto. Taval je po cestah, po tistih maloštevilnih lepih ulicah z visokimi hišami, v katerih so živeli beli ljudje. Zakaj so mu njihovi policaji ubili očeta? Zakričal bi sredi ceste na glas: »Zakaj?! Zakaj?!«

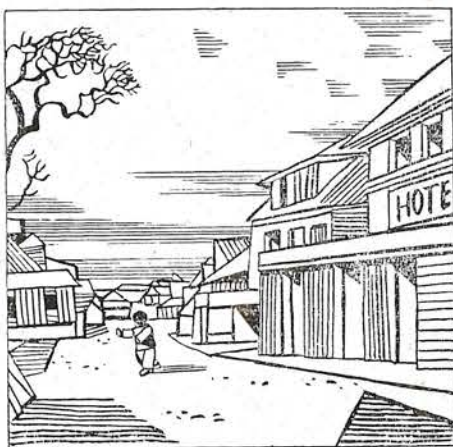
20. Bil je v hotelu približno tri mesece in pol, ko je izgubil tudi to delo. Nesel je veliko košaro s perilom po hodniku, komaj je videl čeznjo, in tako se je nehote zaletel v mladega portugalskega farmarja, ki mu je prišel nasproti. »Hej, ti, kje pa imaš oči!«

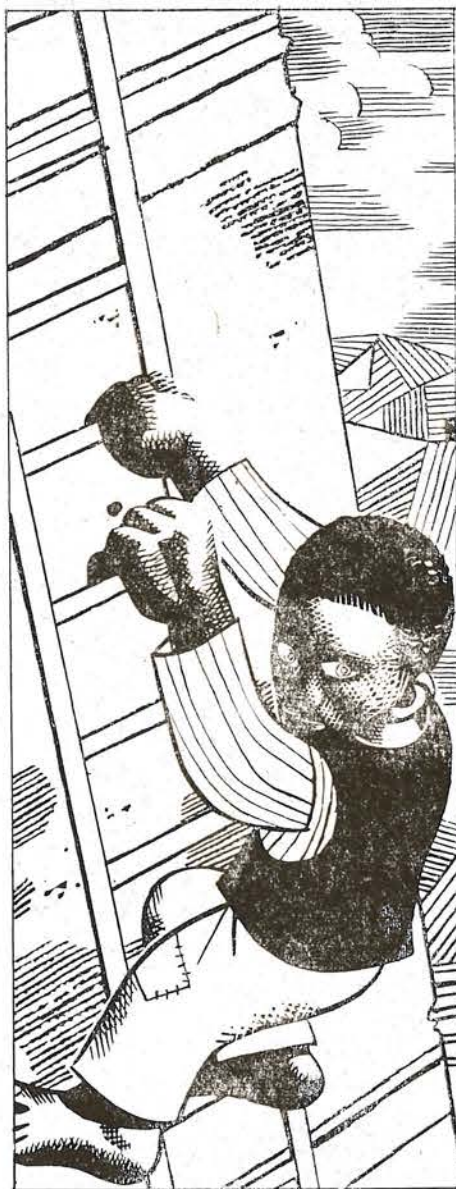
21. Sedar je zajecjal: »Nisem videl, gospod...« »Seveda, nisi videl! Stopil si mi na čevlji — obriši!« Sedar se je poslušno sklonil in Portugalcu z rokavom obrisal čevlji, ta pa mu je medtem — med obrestnimi farmarji priljubljen način izzivanja črncev — otrsel pepel s cigarete za vrat.

22. Sedarja je zapeklo. Se bolj kot po hrbtu ga je v srcu zapeklo ponižanje. Dvignil se je in pljunil farmarju v lice. Ta je presenečen zajel sapo, potem pa udaril Sedarja po glavi, da je obležal na tleh, in stekel po hodniku: »Ta umazani črnc me je napadel! Prekleta črnska za-legal!«

24. Ko je stopil z zadnjega klina železne lestve na trdna tla, se je v oknu, skozi katerega je zlezel, prikazal gospodarjev obraz: »Ti, počakaj! Počakaj, sicer pokličem policijo!« Ne, Sedar ne bo čakal, je pomislil. Obrnil se je in naglo stekel z dvorišča na široko ulico.

23. Ko se je Sedar pobral s tal, ni okleval. Vedel je, kaj ga čaka, če jim ne ubeži. Po stopnicah ne more; kam? Odprl je okno: previsoko je, da bi skočil. Kam zdaj?! Tedaj se mu je pogled ustavil na železni požarni lestvi. Naglo je zlezel skozi okno in po lestvi navzdol.

MALA *Ljudmila*

VEDNO VESELA
NASA LJUDMILA,
KAR JE IMELA,
JE RADA DELILA.

DAVI PA MALA
JE BRIDKO JOKALA,
KER JE BREZ MALICE
SAMA OSTALA.

PA JI PRINESLA JE
MISKA KORENCEK,
VEJICO LESNIKOV
IZ GOZDA JELENCEK.

PTICKA — SINICKA
SLADKO CRNICO,
KOS ZLATOKLJUNI
PA BOROVNICO.

JAGODO RDEČO
JEŽEK IZ TRATE,
POLZEK IZ VRTA PA
LISTEK SOLATE.

PSICEK PRINESEL JE
DROBNE KOŠCICE,
ZLATA ČEBELICA
KAPLJO MEDICE.

KRAVICA MLEKA
IN KOKICA JAJCEK,
JABLANA JABOLKA,
ZELJE PA ZAJCEK.

MUCEK POKLANJA JI
KOŠCEK SLANINE,
PTIČEK — KRALJIČEK PA
SLADKE MALINE.

S TOPLIMI ZARKI
JO SONCE POBOŽA,
OČKE OBJOKANE
VETRIC JI BOŽA.

PA SE ZASMEJE SPET
DEKLICA MALA:
»RADA VAS VSE IMAM —
HVALA VAM, HVALA!«

Butec - nadutec

Oholemu debelinu je bilo ime pravzaprav Cvetko. Vendar ni bilo ne na njem ne v njem nič takega, kar vselej znova občudujemo na njegovih soimenjakih, cvetkah: ljubkosti, nežnosti in skromnosti. Pa je bil tale Cvetko kljub vsemu zares prava cvetka, kakor pravimo ljudem, ki nimajo od sile čednih lastnosti... Tale Cvetko je bil namreč iz nič kaj ugleadne bratovščine lenuhov. Ni maral ne za uk ne za knjige, ne za igro ne za naravo, skratka: pod milim nebom mu ni bilo mar za nič. Sitno negodè je bil, ki mu ni godil ne človek ne žival. Še jesti ga ni bilo volja — saj je bil sit vsega dobrega. In ker se družiti neumnost vedno z nadutostjo, je bilo prav tako tudi pri našem Cvetku. Zato ga ni nihče klical po imenu, temveč so mu pravili »Butec-nadutec«. Vendar ni to debelina nič žalostilo, nasprotno — nemara mu je celo — godilo...

Tolsti ošabnež je nekoč polegal v travi ob kalnem ribniku. Čemernega obraza in ves siten je zehal in motril belega laboda, ki je plaval nedaleč od njegovega počivališča. Tedaj je, oprt ob palico, prištorkljal starček. Zagledal je s kislim obrazom v travi ležečega Cvetka in je pomislil: »Nemara pa je lačen, sirotnik, ko tako nebogljen in tako mrk počiva v travi!« Segel je v žep, potegnul iz njega krepko zagozdo dišečega belega kruha in jo ponudil fantu: »Vzemi, zagrizni v kruhek, ko si gotovo lačen, in dobro naj ti tekne!«

Tedaj pa je Cvetko šinil kvišku, iztrgal je starčku kruh iz rok in ga

zalučal labodu v ribnik: »Jaz da bi žvečil tako plesnivo krmo? Naj jo pogoltne žival, zanjo je ravno pravšna!«

Starček je najprej odrevenel, nato pa je z globokim pogledom karajoče premeril nezaslišano prevzetnega debelina in mu odhajajoč zabrusil: »Butec-nadutec!«

Poslej je minilo nekaj mesecev in Cvetku so umrli starši. Zdaj je bil popolnoma sam sredi ljudi, ki se jim je bil vsem zameril zaradi svoje brezumne nadutosti, lenobe in surove odurnosti. Od začetka se ga je še včasih kdo hotel usmiliti, vendar je bilo dobrotnikov vedno manj. Tako je ostal brez rednikov in prav nihče se ni več pobrigal zanj. Bosopet, raztrgan in neskončno lačen je tedaj stikal za hrano in obleko. Ni bil več zavaljen, rdečeličen lenuh, zdaj je bil tenak ko trs, bledoličen. Kadar je srečal človeka ali žival, se ni več obregoval obnje. S kalnimi in vlažnimi očmi se je oziral za njimi — sitimi in zadovoljnimi srečniki.

Tiste čase je nekoč spet polegal v travi ob ribniku. Žalostno je gledal za belim labodom, ki je plavajoč rezal ribnik kakor bleščeča ladja morje. Spet se je bližal, oprt ob palico, sivolasi starček. Ni opazil Cvetka, ki ga je bil takoj prepoznal. Starček je zagledal plavajočega laboda. »Nemara pa je uboga žival lačna!« je zamomljal vase, privlekel iz žepa majhne koščke trdega, starega, že malce pokvarjenega kruha in jih stresel na travo ob bregu ribnika, kamor je ponavadi hodil labod počiva-

vat. Le-ta pa je bil tedaj sit in ni priplaval do brega. Pač pa je šinil kvišku — Cvetko in se zagnal nad kruh. Pobral je iz trave vse koščke trdega, starega, že malce pokvarjenega črnega kruha in jih je slastno in hlastno pojedel do zadnje drobtinice...

Starček Cvetka ni takoj prepoznal in mu je še branil pobirati, kar je

bil vrgel labodu: »Kdo bi le žvečil takole plesnivo krmo!« Tedaj pa se mu je zazrl v obraz in ga spoznal: »Da to ni — Butec — nadutec!«

Cvetko pa ni nič odgovoril, preveč ga je bilo sram. Pa tudi zares ni bil več Butec-nadutec. Nadutec ni bil več, brž ko je planil po trdem, črnem kruhu. In ker je bil odložil nadutca, tudi — butec ni več bil!...

s. s.

SVETI

Miklavž

MIKLAVŽEV VEČER...
KDO TRKA NA DVER?
JE SVETI MIKLAVŽ,
KI NOSI DARI?
NI MORDA GRDAVS,
KI ŠIBE DELI?

ČE PRIDEN SI BIL,
PRAV NIČ SE NE BOJ —
VELIKO DARIL
DOBIL BOŠ NOCOJ!

OSTANI MI TAK!
MIKLAVŽ BO VESEL
IN VSAK TVOJ KORAK
BO S SREČO ODEL...

KDOR ZNA - naj konča!

BELA JE GOS,
ČRN JE ...
GOSTA JE TRAVA,
MULI JO ...

HRIB JE VISOK,
PREPAD JE ...
NA GRICU JE GRAD,
BREZ OKEN, BREZ ...

V NJEM SKRIVA SE SKRAT,
KI ČUVA ...
TA MAJHEN MOŽIC,
VESEL JE KOT ...

OBOKAN JE MOST,
OGLODANA ...
GLEJ, V MLAKI JE RAK,
NA NEBU ...

ŽE KOSTANJ JE ZREL,
IN JAZ SEM ...
KO PRIDE VIGRED,
STALIL SE BO ...

POLETJE ŽARI,
KO ŽITO ...
KO ZIMA BO TU,
PA GREMO ...

Muhov GRAD

Dolina rečice Glinščice je bila v X. stol. kaj pripravna glavna prometna žila, ki je vodila iz vzhodne zgoranje okolice in iz bližnjih Brkinov v Breg in Trst in od tu še dalje do solin v Miljah. Pot je bila kaj pripravna in senčna ob hudi poletni pripeki. Mogočen gozd se je širil po vsej kraški planoti in hranil v svojih teminah stoletne hraste, ki so jih Benečani sekali in odvažali v Benetke, da so si gradili nova poslopja na laguni ter gradili nove ladje ter si tako krepili nadoblast na Jadranskem morju, tako da je lahko »Serenissima« nemoteno vladala nad vodami, ki namakajo našo domovino.

Pri vhodu v Glinščico, tik Boršta, stoji sredi doline griček, ki strateško obvlada vso dolino. Pot tod skozi je bila važna zato, ker so po njej tovorili sol in jo tudi tihotapili od morja globoko v zaledje. V mesto pa so vodili govejo živino s postankom v Hrvatih in Sujku, kjer so živino nagnali v staje, da se je nakrmila in odpočila. Za fevdalce srednjega veka je bila dolina Glinščice vseka kor važna postojanka. Ko je gospoška zapazila, da je po dolini tako močno razvit promet, je sezidala vrhu griča grad v obliki stolpa za varnost, z vhodom po vzdignem mostu, zastraženem z oboroženimi kmeti najemniki. V stolpu je bila sodnija in glavarstvo ter carinski uradi, ki so bili glavni vir dohodkov. Ta grad je iz VI. stol., a nekateri zgodovinarji trdijo, da je bila tu že mnogo prej močno utrjena postojanka, ki so jo zrušili Huni na svojem pohodu v Italijo, ko so porušili tudi Oglej, drveli

proti Rimu, kjer jih je ustavil papež Leon I. in odkupil mesto. Ko so prišli Benečani v naše kraje, so na razvalinah starega gradu zgradili trden grad. Pri napornem zidanju niso Benečani uporabljali domačega prebivalstva, pač pa so pripeljali s seboj arabske ujetnike, ki jih je dal na razpolago benečanski grof Barbarigo, njemu so Benečani podelili grad v najem. Benečani so bili na Muhovem gradu do leta 1282, ko je grad prevzela tržaška občina in ga darovala škofu Ulvinu de Portis v dobri veri, da bo škofija od dohodkov gradu živela. Grad ni nesel škofiji dovolj denarja, zaradi tega ga je škof vrnil mestni občini, ki ga je upravljala do leta 1351.

Grad je pretrpel mnogo bitk in menjal mnogo gospodarjev. Tudi avstrijska vojska ga je napadla, bil je last celo ljubljanske gosposke leta 1414. Šele leta 1560 je prišel v ponovno last tržaške mestne občine. Ta je ponovno pričela s pobiranjem carine in davkov. Tržačani so grad obdržali za ceno velikih žrtev. Grad se je sam vzdrževal, saj je bilo treba plačevati vojaštvo in uradništvo ter braniti grad pred ošabnimi Benečani.

Po dolgih vojnah so grad popolnoma porušili in zapustili, potem ko so pričeli graditi nove ceste do Trsta. Tako je dolina Glinščice izgubila v stoletjih na svoji strateški važnosti.

Grad se je torej imenoval Muhov grad ali Mohov, tudi Mocco, prebivalci pa Muhovljani. Borštani pa mu pravijo še danes grad na Robidi. Pod

tem gradom je bil mnogo let meščanski dvorec, ki so ga tudi imenovali Mocco. Zadnja vojna pa mu ni prizanesla. Če danes opazuješ grič, ne opaziš ničesar več. Le na mestu nekdanjega dvorca je kup zaraščениh razvalin. Burna zgodovina srednjega veka je šla preko gradu na griču v Glinščici. Koliko borb in obleganj in koliko gospodarjev so videli briške stene, kajti tukaj se je življenje za tiste čase burno razvijalo, še preden so prišli naši predniki izza Karpatov.

Grad Mocco pri Borštu, ki je bil med zadnjo vojno požgan

GUSTAV STRNIŠA

Ilustriral: KLAVDIJ PALČIČ

Mi lovimo sonček

**MI LOVIMO ZLATI SONČEK,
KI NA NEBU SE SMEJI,
RAD NATOČIL BI GA V LONČEK,
DA MI DOMEK POZLATI!**

**NE! NE! VARNO BI GA NESEL,
K BOLNEMU OČETU ŠEL,
MU NA POSTELJO GA STRESEL,
DA OZDRAVIL BI VESEL!**

Više in više raste iz morja devinska Vena in dosega že skoraj 90 metrov. Glej, doslej raztrgano, žlebasto skalovje Vene preide v gladko izlizano, ravno »Gladko steno«, a takoj za njo se Vena umakne v notranjost. Pred nami leži majhen zalivček. V Sosljanu smo! Kakor kotel je videti Sosljanski zaliv, odprt proti morju. Vsi pogledamo zvedavo Borisa.

»Leva, navpična stena je kraška, kakor je kraška Vena, kakor je kraški svet tam gori in zadaj. Od one ga kota pa je svet položnejši, nekam rjaste barve. To ni več kraški apnenec, ampak soudan ali fliš, kakor mu pravijo učenjaki, ali pa peskovec, kakor mu pravijo domačini tod okoli. Ta soudan ali peskovec je nekoč obdajal ves zaliv; ker pa je mehkejši od kraškega apnenca, ga je morje izlizalo in si utrló pot v kotlino.«

Saj res, Borisa ne poznate! Eden tistih je, ki romajo s kladivom in dletom po deželi, odkrhnejo tu košček žive skale, pobrskaajo tam po pesku, prenašajo s seboj večkrat že neprijetne tovore kamenja, da ga doma krhajo, gladijo, pregledujejo, in vse to s tako spretnostjo, da so slepi za ves ostali svet. Mož je namreč

geolog, njegov konjiček je torej geologija, t.j. znanost, ki raziskuje sestavo, nastanek in zgradnjo naše Zemlje; po domače povedano: mož raziskuje zgodovino Zemlje. Naša razdovednost ga je iztrgala iz tihega strmenja v razdrapane sive skaline, pokrite tu pa tam z odtenki raznih barv, predvsem rdeče. Komaj je odgodrnjal svojo razlago, je že zopet v duhu zašel v one stare čase, ko se tod še ni klatil človek. K sreči pa ima mož navado »glasno misliti«, zato kar prisluhnimo. Ker je Jušto tako napel ušesa, da je pozabil pogrnati barko naprej, se medtem še lahko nemoteno ozremo preko 154 m visoke Straže na preko 320 m visoko Grmado.

»Kje so časi,« razmišlja Boris, »ko je te kraje in vse dežele Južne Evrope in vse daleč tja do Osrednje Azije pokrivalo morje! Imena tedaj to morje še ni imelo, saj še ni živel človek, da bi mu ga bil dal; danes ga označujemo z imenom Tetis.«

»Kaj pa je bilo pod tem morjem Tetisom?« zanima Staneta.

»Jurski in triadni skladi mezozoika in še starejši skladi paleozoika.«

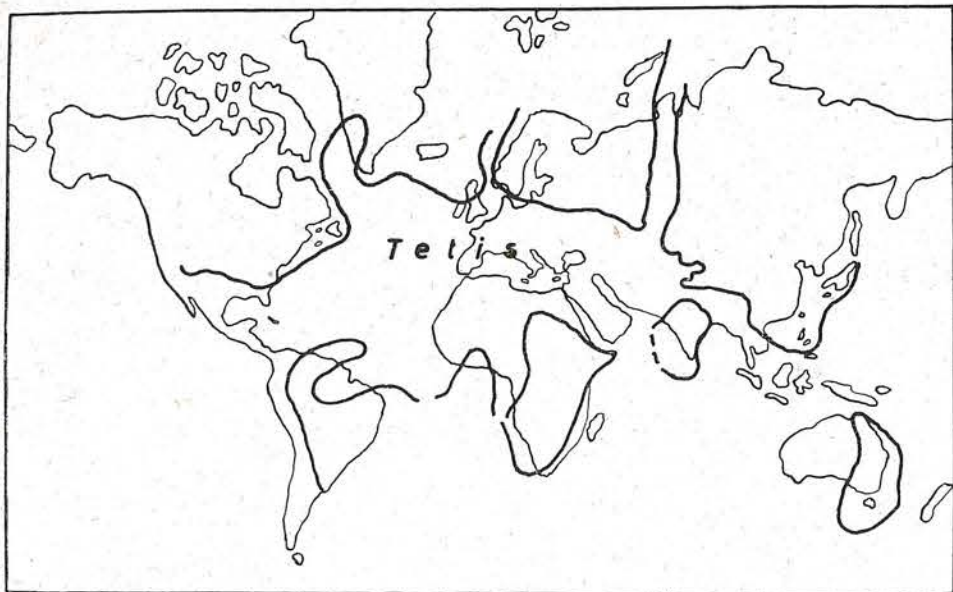
»Čakaj, čakaj! Govori tako, da te bomo razumeli!« se obregne Jušto. »Razloži nam vse to po domače!«

Potrpežljiv je naš Boris, zato rad ugodi Juštovi (in priznajmo — tudi naši) radovednosti:

»To menda veš, da razdelimo zaradi lažjega pregleda človekovo zgodovino v stari, srednji in novi vek; to od tedaj, ko je človek postal kulturn, si začel urejati življenje, za-

kambrij (kakor mu pravimo geologi!); temu sledi stari vek ali paleozoik, temu srednji vek ali mezozoik in končno novi vek ali kenozoik, ki sega vse v današnje dni.

Posamezne veke razdelimo v formacije, te v oddelke, pododdelke in sklade. Formacije obsegajo obdobja

Tetis v dobi krede

čel misliti, spoznal ogenj, si ustvaril pisavo itd. Dotlej je pa človek živel iz dneva v dan, edina skrb mu je bila vsakdanji živež, skratka: njegovo življenje je bilo enako življenju katerekoli divje živali. Temu času človekovega življenja pravimo predzgodovinska doba ali pravek.

No, če imamo za potrebno, da razdelimo v posamezne dobe ali veke kratko razdobje, odkar živi na svetu človek, torej še ne milijon let, kako naj ne bi razdelili zgodovine naše Zemlje, ki ji pripisujemo dve milijardi in še več let?!

Najstarejšim časom Zemljine zgodovine torej pravimo pravek ali pred-

točno določenih značilnih bitij, bodisi rastlinskih ali živalskih, ki so se nam ohranila okamenela, pomešana z različnimi kameninami iste dobe. Tako pravimo n. pr. formaciji, v kateri so prvenstveno nastajali apnenci, (t. j. vrste krede) kredna formacija ali kratko: kreda. S tem pa seveda ni rečeno, da najdemo kredne, t. j. apnenčaste plasti samo v tej formaciji; najdemo jih n. pr. tudi v formaciji, ki ji pravimo karbon in je mnogo starejša od kredne.«

»Ker smo že na Krasu doma,« bi rad vedel Jože, »kako je nastal kraški apnenec?«

»Dno Tetisa so, kakor sem že ome-

nil, tvorili jurski in triadni skladi, torej kamenine, ki so nastajale v času formacij triasa in jure v zemeljskem srednjem veku ali mezozoiku. Ne prekinjaj me, vse ti bom povedal, a po vrsti! Novi zemeljski vek ali kenozoik traja nekako 57 milijonov let. Zemeljski srednji vek pa je trajal 124 milijonov let in ga razdelimo v tri formacije: prva, trias, je trajala 30; druga, jura, 25; tretja, kreda, pa 69 milijonov let. Kredna formacija je torej začela nastajati pred nekako 126 milijoni let, kar si lahko sam izračunaš.

Torej: pred nekako 126 milijoni let je tedanje kopno zalilo morje Tetis, v katerem je seveda živel nešteto raznih bitij, rastlinskih in živalskih, kakor se dogaja tudi v današnjih morjih. Milijarde in milijarde raznih morskih školjk, polžev, rib in drugih živali in mikroskopsko

majhnih živalic z apnenčastimi oklepi ali ogrodji se je v tem morju nenehno porajalo, nenehno umiralo in padalo na morsko dno. Tam so njih mesni deli razpadli, apnenasti oklepi in ogrodja pa so tvorila na morskem dnu plasti, ki so nenehno rastle, se zato dvigale in »zakraševale« morsko dno. V dolgem času 69 milijonov let je torej nastala debela plast kamenine, sestojéče prvenstveno iz apna, zaradi česar ji pravimo apnenec.

Konec krede je bil obenem tudi konec tedanjega Tetisa, poudarjam tedanjega Tetisa, kajti o nadaljnji usodi te ogromne vodne površine bomo še slišali. Vode so začele odtekati, zakrašeno morsko dno dvigati in nastajalo je kopno — poleg Južnih apneniških Alp tudi Dinarsko gorstvo, čigar severozahodni obronek tvori naš slovenski Kras.« (Dalje)

DANILO GORINSEK

Ilustriral: KLAVDIJ PALČIČ

Balonček

**TO BALONČEK JE TREBUSAST,
TO NADUT JE, DEBELUŠAST:
DO NEBA SE RAD POVZPEL BI,
TAM KAR S SVODA SONCE SNELE BI...
VETER Z NJIM SE POIGRAVA,
SEM TER TJA GA POZIBAVA.
REVČEK PIHA, REVČEK PUHA,
HUDA GA VROČINA KUHA,
SONCE GA SMODITI JAME —
BEDNI SE BALONČEK VNAME.
POKI! — NENADOMA ZAKIHNE,
POČI, PADE IN — IZDIHNE.
DA NI LÉTEL PREVISOKO,
NE BI PADEL BIL GLOBOKO...!**

NAŠI MLADI DOPISNIKI

MILAN IN ZAČARANI SVET

Bil je deček revnih staršev, a resen in pameten fant, Milan po imenu. Nekega dne se je odločil, da gre v svet sreče iskat. Potoval je proti skrajnemu vzhodu. Med potjo je delal na raznih kmetijah in po hišah, da bi si zaslužil vsakdanji kruh. Spat je hodil zgodaj, da bi potem zgodaj vstal in se odpravil na pot. Hodil je in tako prehodil osem dežel, dokler ni došel v deveto. Tam je v najtemnejšem gozdu opazil na pol ovenelo rožo. Imel je še malo vode s seboj, a jo je rad žrtvoval. Zalival je žejni cvet in veselo gledal oživljajočo rožo. Hip za tem se je cvet spremenil v krasno vilo Dobrodelko. Vila mu je potožila, da jo je hudobna vila spremenila v rožo in usmerila vanjo žareč sončni žarek. Ta jo je sušil. Skoraj bi bila umrla. In dokler je ne bi delavne in radodarne roke zalile, bi morala tako hirati in se ne bi rešila neugodnega položaja. V zahvalo je dala vila Milanu srebrn pergament, zlat ovoj, platinasto peresce in čudežno črnilo. Na pergament je moral s platinastim perescem in čudežnim črnilom napisati tri želje. To pismo bi moral vložiti v zlat ovoj in ga tri leta nositi na srcu, nato pa ga pokopati pod mogočnim hrastom, poklek-niti na zemljo, pod katero bi bilo zakopano pismo, in tri dni moliti.

Milan je napisal na pergament te želje:

1. Rad bi imel veliko moč.
2. Rad bi imel velik pogum.
3. Rad bi imel veliko modrost.

Milan je nato nosil pismo tri leta na srcu. Pokopal je pismo pod hrast in močil tri dni. Ko je odmolil, so se mu tri želje uresničile. Močnejši je bil, silno pogumen in imel je zelo veliko modrost. Nadaljeval je svojo pot. Po vsej deželi je kazal svojo moč, svoj pogum in svojo modrost. S tem je napravil mnogo dobrega, a si tudi pridobil veliko bogastvo. Ker je bil zelo moder,

je znal z bogastvom dobro gospodariti in ravnati z njim, kot ravna resen in pameten človek. Nato se je vrnil v svojo rodno vas, si tam kupil posestvo in dobro živel s svojo družino. Njegovi nasledniki živijo še danes, če še niso umrli. Samo ne vem, če so tudi tako pametni in pogumni.

Marijan Spetič

II. a razr. niž. gimn. v Trstu

JOŽE IN PEPI

Bilo je v nedeljo popoldne. Sedel sem s teto in stricem ter nekaterimi prijatelji v gostilni. Ni mi bilo kaj prijetno, morda mi je to neprijetnost povzročil pogled na dva pijana moža, ki sta sedela s sklonjeno glavo blizu peči.

Na mizi poleg njiju je stala kupa vina. Krog in krog nje so poletavale mušice in mnoge izmed njih so omanljene od vonja našle smrt v zlatorumenem vinu. V hipu sta moža izpraznila neglede na mrtve mušice kupo vina in okrenila glavo. Ko sta povzdignila glavo, sem opazil, da sta brata, kmeta Jože in Pepi.

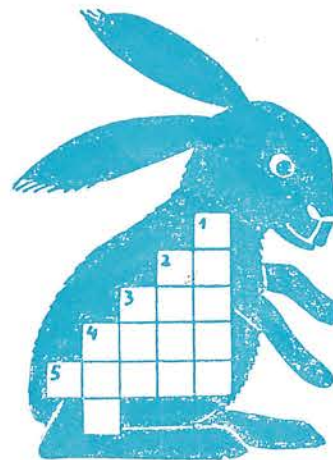
Pred dvema letoma sta bila najbogatejša kmeta v vasi in vsi so ju spoštovali, zdaj pa imata vso raztrgano in umazano obleko. Jožetu manjka pol desnega rokava. Na glavi imata slamnika, čeprav je že jesen, obuta pa sta v škornje, vse umazane od blata.

Mlada sta še, vendar se zdita, kot da bi imela sto let. Sedita v kotu in očitno je videti, da nimata niti volje do življenja. To pot v njuno prazno in pusto življenje je povzročila smrt njunih staršev pred dvema letoma. Tako sta se nesrečna brata vdala pijači in v kratkem času zapravila vse svoje premoženje.

Ker jima ni bil nihče za vodnika, kor so jima bili prej starši, sta bila zdaj romarja na poti od gostilne do gostilne, oba brez volje do dela.

Matiačič Aleksij

II. a razr. niž. gimn. v Trstu

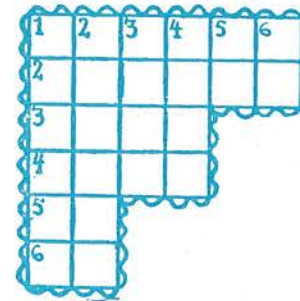
MAGIČNI LIK

Vodoravno in navpično: 1. hitrost, brzina, poskočnost, 2. rjav konj, 3. domače moško ime, 4. žitarica, ki uspeva tudi visoko v gorah, 5. povratno-osebni zaimek, 6. 21. in 3. črka abecede.

KRIŽANKA »ZAJČEK«

Vodoravno: 2. predlog, 3. srednjeveško orožje, 4. se spenja nad zemljo, 5. stara votla mera.

Navpično: 1. ptica ujeda, 2. čas, 3. zdravilo, 4. del obraza.

SKRITO BESEDILO

1. L V I S S I C A A K gozdna žival
2. D Z O A P J O M E C dolgoušec
3. E M E D V E T D A J naša največja zver
4. K P R R E D S T V O živi pod zemljo
5. J P I O L M P R Ž A počasnež
6. M R G A O V L M J A marljiva žuželka

Iz črk, ki ostanejo v posameznih vrstah dobiš znan pregovor.

POSETNICI

ELICA JUTIČ

INA RUDAC

Ugani poklic obeh gospodičen!

Rešitve vseh ugank pošljite uredništvu »Galeba«, Opčine pri Trstu — Opicina, Trieste najkasneje do 15. decembra t. l. Trije izzrebani reševalci prejmejo nagrade.

REŠITVE UGANK IZ 1. STEVILKE

2. KRIŽANKA: *Vodoravno*: 1. kolo, 4. tara, 7. one, 8. ko, 9. od, 10. sol, 12. osa, 14. bor, 16. kos, 17. vez, 20. ol, 21. in, 22. oko, 24. lira, 25. uboj. *Navpično*: 1. kor, 2. on, 3. les, 4. to, 5. rosa, 6. Ada, 8. klovn, 11. ob, 13. voli, 15. re, 16. kol, 18. zob, 19. moj, 21. ia, 23. ko.

1. REBUS: »Slovenec, tvoja zemlja je zdrava.«

3. UGANKI: 1. krt, 2. breza.

REŠITVE SO POSLALI: Renato Štokelj, Majda Piščanc, Milan Bandedelj in Irene Reggente iz *Rojana*; Aleksander Pertot, Ondina Pipan in Giorgio Pipan iz *Barkovelj*; Ester Coretti iz *Doline*; Slavica Štolfa in Bruna Regent iz *Devina*; Katja Prašelj, Majda Cibic in Andrej Prašelj s *Proseka*; Pečar Lučka, Alenka Rebula, Veronika Sosič in Neva Cusso z *Opčin*; Slavica Čač ter Zlatko in Duško Jelinčič iz *Trsta*; Nadja Legiša, Mirjam Auber in Varna Hafner iz *Sesljana*; Mirjana Bisiacchi iz *Gropade*; Ivanka Mozetič iz *Nabrežine* ter dijaki in dijakinje industrijske šole na *Opčinah*: Emil Gregori, Edi Milič, Darinka Rauber, Neva Briščik, Vilma Vidali in Eleonora Markuža; Klavdij Willi iz *Boršta*.

IZZREBANI SO BILI: *Majda Piščanc*, učenka V. razreda osnovne šole v *Rojanu*, *Mirjam Auber*, učenka III. razreda osnovne šole v *Sesljanu* in *Ivanka Mozetič*, učenka III. razreda osnovne šole v *Nabrežini*. Vsaka prejme za nagrado mladinsko knjigo.